

ელენე ნაპირელი

თსუ ენათმეცნიერების მაგისტრი, თსუ არნოლდ ჩიქობავას სახელობის
ენათმეცნიერების ინსტიტუტის მეცნიერი თანამშრომელი

კახური დიალექტური ლექსიკისთვის (ქდვ³²-ის ტექსტების მიხედვით)

Abstract

We have studied the dialect texts published in the Georgian Dialect Corpus that were recorded at different times in different regions of Kakheti. Kakhetian vocabulary is currently being clarified and the dictionary is being compiled. This is especially important because there is no Kakhetian vocabulary presented as a separate dictionary. We have compared some of the materials of Kakhetian vocabulary with the existing dialect dictionaries, as well as with the Georgian Explanatory Dictionary. A number of the Kakhetian lexical units have been attested in the vocabularies of other dialects as well but with different meanings. We present the results of the research.

საკვანძო სიტყვები: ენათმეცნიერება, კორპუსლინგვისტიკა, ლექსიკოლოგია, დიალექტოლოგია

შესავალი

დიალექტური ლექსიკა სალიტერატურო ქართული ენის ლექსიკური მარაგის გამდიდრებისა და გამრავალფეროვნების წყაროა. ქართულ დიალექტებში, ლექსიკის ისტორიის თვალსაზრისით, უდიდესი განძია წარმოდგენილი.

ენა და მისი დიალექტები იცვლება და ვითარდება ისტორიის ყველა ეტაპზე. ქართული სალიტერატურო ენა გავლენას ახდენს დიალექტებზე და იწვევს სპეციფიკური ლექსიკის ნიველირებას. ეს გავლენა ყველაზე ადრე ლექსიკაში იჩენს თავს. გარკვეული დროის შემდეგ ამ ლექსიკის აღდგენა შეუძლებელიც კი იქნება, მაგრამ ჯერჯერობით მათი თავმოყრა და შენახვა, როგორც ენის ისტორიის არტეფაქტებისა, შესაძლებელი და აუცილებელია.

კვლევის მეთოდოლოგია

კახურ მასალაზე მუშაობისას გამოიკვეთა მთელი რიგი ლექსიკური ერთეულებისა, რომლებიც ასახული არ არის სხვა ლექსიკოგრაფიულ წყაროებში.

³² ქართული დიალექტური კორპუსი

საკვლევად ავიღეთ ქართულ დიალექტურ კორპუსში გამოქვეყნებული დიალექტური ტექსტები. კორპუსში ინტეგრირებულია სხვადასხვა დროს კახეთის სხვადასხვა რაიონში ჩაწერილი მასალა, არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის არქივი (1949–1988); შინამრეწველობის მასალები ((პირველ–ასლები) (შეკრებილი ივანე ჯავახიშვილის ხელმძღვანელობით), კახური დიალექტი (გრიგოლ იმნაიშვილი, არამ მარტიროსოვი, 1952) და სხვა.

დღეისათვის ქდკ-ის კახურ ლექსიკონში დამატებულია სტეფანე მენთეშაშვილის „ქიზიყური ლექსიკონიც“. ლექსიკოგრაფიული რედაქტორი იძლევა იმის საშუალებას, რომ ლექსიკოგრაფიულ წყაროს ნებისმიერ დროს დაემატოს ახალი მასალა ყველა საჭირო საავტორო მითითებით. ამჟამად მიმდინარეობს კახური ლექსიკის დაზუსტება, შეკრება და ლექსიკონის შევსება. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რადგან დღემდე არ გვაქვს კახური ლექსიკა ერთ ლექსიკონად წარმოდგენილი.

კახური ლექსიკონის მასალების ნაწილი შევუდარეთ არსებულ დიალექტურ ლექსიკონებს, ასევე ქართული ენის განმარტებით ლექსიკონს. არაერთი მათგანი აღმოჩნდა სხვა დიალექტების ლექსიკაშიც, მაგრამ განსხვავებული შინაარსით. აქ დასტურდება, როგორც სახელები, ისე მასდარები და ზმნური ფორმები. პირველ ეტაპზე კორპუსის მასალაზე დაყრდნობით შემუშავდა პირველადი სიტყვანი. დღეისათვის სულ გვაქვს 3 000 ახალი ლექსიკური ერთეულის სია, რომელიც მოწმდება სხვადასხვა თვალსაზრისით დადასტურების არეალის მიხედვით და ამ სიიდან ამოირჩევა ის ერთეულები, რომლებზეც უნდა შეიქმნას სალექსიკონო სტატია და შეივსოს სიტყვანი. დამუშავების შედეგად ეს რიცხვი შეიძლება გაიზარდოს ან შემცირდეს.

კორპუსში ინტეგრირებულ ლექსიკონებში გატარებულია ერთი პრინციპი: ზმნის საწყისი ფორმა გატანილია სალექსიკონო სტატიის მთავარ ლემად, ხოლო ზმნის ყველა პირიანი ფორმა გაერთიანებულია მის მასდართან, მესამე პირის ფორმები კი ამ სალექსიკონო სტატიის გრამატიკული ვარიაციის შესაბამის გრაფაში თავსდება. ყველა მიმღეობა (თუ ის გასუბსტანტივებული არაა) და ზმნიზება (ზმნიზებად კვალიფიცირებული ვითარებითი ბრუნვის ფორმა) ერთიანდება მასდარის ბუდეში, როგორც გრამატიკული ვარიაციები, ხოლო დიფერენცირებული მნიშვნელობები ილუსტრაციის ველში თავსდება. თუ ზმნის მასდარი არ დადასტურდება კორპუსის ტექსტებსა და დიალექტის მატარებლებთან, მაშინ ცალკე სალექსიკონო ერთეულად გატანილია ზმნის პირინი ფორმა ან მიმღეობა. ამრიგად, ლექსიკონში შედის მხოლოდ გადამოწმებული და დადასტურებული სიტყვები და არა ხელოვნურად ნაწარმოები ფორმები.

კვლევის შედეგები

კვლევის შედეგად წარმოვადგენთ ლექსიკური ერთეულების მცირე ნაწილს, რომელიც გამოქვეყნებულ ლექსიკონებში არ დასტურდება ან განსხვავებული შინაარსით გვხვდება.

- ლექსიკონებში არ დადასტურდა:

დატოშვა, დაგვტოშეს = ცემა, გამათრახება. ილუსტრ.: მოსამართლე ჩამოიდა და უთხრა ჩაფარს: სამივენი დატოშე და შეყარეო და სასამართლო თითონ გაარჩევსო. მემრე დაგვტოშეს. ჩემ

მძევსა ძალიანა-დემეს მათრახი, მე ორი-სამი დამარტყა და წავიქეცი (ჩაწერის ადგილი: ახმეტა); (ალ. ჭინჭარაულის „ხევსურულ ლექსიკონში“ გვაქვს სიტყვა ტომი, ტომოლი - რომლის ერთ-ერთი მნიშვნელობა არის 2. მათრახის ბოლოში მიბმული ბრტყელი ტყავი, ასევე ფიგურალურად ნიშნავს 3. ფიგურ. სილა, ალიყური³³, გასტომავს - მიბეგვავს, გაასილაქებს); ამ სიტყვის ძირი შენარჩუნებულია ტომ გაკვირვების შორისდებულში, ასევე დიალექტებში გვაქვს ტომება, ეტომა სიტყვა „ემცხეთა“ მნიშვნელობით. შევადაროთ: იტკიცა, იტკიცს (ქეგლი³⁴) - 1. უცებ შემოიკრავს სახეში ხელს, 2. გაიკვირვებს, იწყენს ვინმეს ნათქვამს. ტკიცა (ქეგლი) - ერთ-ერთი მნიშვნელობაა „გარტყმა, შემორტყმა“ სტკიცს (ქეგლი) - „გაარტყამს, შემოჰკრავს, გააწნავს“; ამიტომ ტომ- ძირი შეიძლება დავაკავშიროთ ტკიც- ძირთან (ტომ-//ტკიც-).

გეყფუება, ფეხი გეყფუება = ფეხი გაებმება. ილუსტრ.: ფრინველი რომ მოფრინდება, სასხლეტ რიკზე უნდა დაჯდეს. რიკი ჩასძვრება და ფეხი გეყფუება ირენჭიკაზე (ჩაწერის ადგილი: ჩაილური / საგარეჯო), (ყუფულ ლემა ინგილოურ დიალექტში „ბოქლომის“ მნიშვნელობით გამოიყენება; ყულფი, ყულფიანი იხ. განმარტებით ლექსიკონში);

ღირება = ღირებულება. ილუსტრ.: გამოდის ქაშანაური. იმას მეტი ღირება აქ. (ჩაწერის ადგილი: ოჯიო / ახმეტა).

ზოგჯერ ლექსიკური ერთეულები განსხვავებული გრამატიკული ფორმითაა წარმოდგენილი:
ხდომულობს = იტანს, ეგუება; იფერებს, იხდენს. ილუსტრ. ქვევით ადგილებში სჯობია ცხვრის დაყენება. როცა ცივი ჰაერია, ზევით ვერა გვარობს, ქვევით და ქვევით თბილს და იქა ხდომულობს (ჩაწერის ადგილი: იყალთო / თელავი); ეს ლექსიკური ერთეული არ დასტურდება სხვა ლექსიკოგრაფიულ წყაროებში.

დააჰქვითებს, დააჰქვითებენ = დაატირებს, დაატირებენ. ილუსტრ.: იქ დაუმარხამთ ნელათა ბუხრების ველის თავსაო. შამოხვევიან ფშავლები, დააჰქვითებენ თავზედა: ფშავლები სანაქებო ხარ ამ ილტოს ხეობაზედა. შენ ნუ იტირებ, აფრამო. გულში ნუ იდემ დარდსაო, ძუნწი არ უყვარ სიკვდილსა, მუდამ დაეძებს კარგსაო (ჩაწერის ადგილი: მატანი / ახმეტა); ეს ლექსიკური ერთეული არ არის შეტანილი არცერთ ლექსიკოგრაფიულ წყაროში. ახმეტის რაიონში პირველადი მოკვლევით აღნიშნული სიტყვა არ დადასტურდა.

დამშოთამს = კარგ შოთის პურებს (და)აცხობს. ილუსტრ.: კაი მცხოვრელი დედაკაცი დამშოთამდის ხოლმე ალხენათ, თუკი პური კარგი იყო (ჩაწერის ადგილი: ანაგა / სიღნაღი);

გვაობს = ხარობს, ეგუება. ილუსტრ.: ჩვენ თუშური ცხვარი გვყავს. ისა გვაობს აქ კარგათ. მირინოსის ცხვარი მაიყვანეს, მაგრამ ვერ იგვარა, იმათ ბევრი ხარჯი უნდოდათ. ლეკური ცხვარიც კარგათა გვაობს აქ (ჩაწერის ადგილი: იყალთო / თელავი); რადგან მხოლოდ ორი ილუსტრაცია იყო კორპუსში, კორექტურის გამორიცხვის მიზნით, ვნახეთ ამ მასალების დედანი (შინამრეწველობის მასალები, შიგნიკხური ტექსტები). ასევე, გადავამოწმეთ დიალექტის მატარებლებთან. გადამოწმებამ აჩვენა, რომ კახეთში ძალიან ბუნებრივია გვაობს ფორმა და მას აქტიურად იყენებენ (ეს მცენარე კარგად გვაობს აქ. საქონელი კარგად გვაობს...). შეიძლება ვიფიქროთ, რომ ეს ლემა მიღებულია გვარობს ფორმიდან რ თანხმოვნის დაკარგვის შედეგად.

ანგელოზისფერი = თეთრი. ილუსტრ.: ისვრიმის წვეწმინდა გარეცხილში კი ალისფერი მოდის. ისვრიმის წვეწმინდა მეორეთ თუ გაირეცხა პარკი, პირისფერი მოვა, მესამეთ გარეცხილში ანგელოზისფერი (ჩაწერის ადგილი: ზემო ხოდაშენი / თელავი);

³³ ჭინჭარაული, ა. (2005). ხევსურული დიალექტის ლექსიკონი

³⁴ ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, <https://www.ice.ge/liv/liv/ganmartebiti.php> მასალაზე

წვდომა 15.11.20

აღსანიშნავია, რომ ზოგჯერ მთქმელი თავადვე გვაძლევს ამა თუ იმ სიტყვის განმარტებას:

გახარდალავება = ცხვარ-ბატკნის შერევა და ძუძუს მოწოვებინება. ილუსტრ.: ბატკანს რომ დედას დაურევინ მოსაწუებლად, მიჰყვებიან, ჯერ ერთ მხარეს აპოვნინებენ და დააწუებინებენ. ცხვარ-ბატკნის ასე დარევას და დაწუებინებას გახარდალავებას ეძახიან (ჩაწერის ადგილი: ქიზიყი / ზემო მაჩხაანის); ეს სალექსიკონო ერთეული არცერთ ლექსიკონში არ დადასტურდა. ვერც დიალექტის მატარებლებთან დავადასტურეთ აღნიშნული სიტყვა.

ჯინურა = წკეპლისაგან დაწნული, დაბალი, ერთყურიანი კალათა. ილუსტრ.: ჯინურა კალათა წკეპლისაგან დაწნილი, დაბალი, ერთყურიანი კალათა არის (ჩაწერის ადგილი: ოჟიო / ახმეტა); ამას იმისთვის ვეძახით ჯინურას, რომ გაუთლელი წნელისაა (ჩაწერის ადგილი: კისისხევი / თელავი); ეს ლექსიკური ერთეული არ დადასტურდა ლექსიკონებში, მაგრამ ძირის მიხედვით ძიებისას შეგვხვდა ჯინი/ჯინა სიტყვა, რომელიც წნელისაგან დაწნულ ჭურჭელს, გოდორს, სათავსოს ნიშნავს (ქეგლი, ქართლ.³⁵, ფშაური³⁶, ხევს.³⁷, იმერ.³⁸).

აჩუბაბა = ქერის ჯიში. ილუსტრ.: ქერის ჯიშებია: მამადგომი ქერი, ანუ ძველი ქერი, გაზაფხულის ანუ პოშოლა ქერი, ორივეს აჩუბაბასაც ეძახიან (ჩაწერის ადგილი: ოჟიო / ახმეტა);

- **ლექსიკონებში დასტურდება, მაგრამ განსხვავებული შინაარსით:**

აქოხება - აშენება (გაჭირვებით), აკოწიწება. ილუსტრც.: ძლივ ავაქოხეთ ე სახლი; ი ბიჭი თურმე უდარიელებს (კისისხევი / თელავი). გარეკახური დიალექტის ლექსიკონში³⁹ ეს ლემა ასეა განმარტებული: **აქოხება** - ქოხის გაკეთება. ქდკ-ის ტექსტებში ამ მნიშვნელობითაც დადასტურდა აღნიშნული ლემა (შიგნიკხურში, სოფ. კისისხევში); ხევსურულ დიალექტში **დაქოხება** - დაფარება, დახურვა; შესაძლებელია, გადააზრიანება მოხდეს და აქოხება ძლივს, გაჭირვებით აშენებასთან დავაკავშიროთ.

გაფალარათდება = აბრეშუმის ჭიის ერთგვარი ავადმყოფობა. ილუსტრ.: ჭიას პარკის დროს თუ დასცხა, გაუწნდება სიცხის ავადმყოფობა და გაფალარათდება, ე.ი. წყალი ჩამოსდის (ჩაწერის ადგილი: კაკაბეთი / საგარეჯო). ეს სიტყვა შესულია ქართული ენის განმარტებით ლექსიკონში, მაგრამ სხვა მნიშვნელობით: გაფალარათდება - (გაფალარათდა, გაფალარათებულა) - კუჭი აეშლება, ფალარათი დაემართება (ქეგლი). ამ შინაარსითაც გვაქვს აღნიშნული ლემა კახურ მასალაში დადასტურებული. ქდკ-ის მასალაზე დაყრდნობით ამ სალექსიკონო ერთეულს დავმატა ახალი მნიშვნელობა.

გაღირჯნილი = ნაყვავილარი, დასახიჩრებული. ილუსტრ.: მაგად კიდე ყვავილი ძეროდა და სახე სუ გასახიჩრებული ძქონდა. **გაღირჯნილი** (ჩაწერის ადგილი: ქვემო ბოდბე / სიღნაღი). იგივე ძირის სიტყვა იმერულ ლექსიკონშიც დადასტურდა (იხ.: მოღირჯვნა „უსწორმასწოროდ მოკბეჩა ხილის“); იმერული დიალექტის მატარებლებთან გაღირჯნილი ფორმაც

³⁵ ბეროზაშვილი, თ... (1981). ქართლური დიალექტის ლექსიკონი. <https://www.ice.ge/liv/liv/kartlur1.php#> მასალაზე წვდომა 15.11.20

³⁶ ხორნაული, გ. (2000). ფშაური დიალექტის ლექსიკონი. <https://www.ice.ge/liv/liv/fshauri.php#> მასალაზე წვდომა 15.11.20

³⁷ ჭინჭარაული, ა. (2005). ხევსურული დიალექტის ლექსიკონი. თბილისი, გამომცემლობა „ქართული ენა“

³⁸ წერეთელი, ბ. (1938). ზემოიმერული ლექსიკონი. <https://www.ice.ge/liv/liv/zemoimer.php#> მასალაზე წვდომა 15.11.20

³⁹ სახლთუხუციშვილი, უ. გარეკახური დიალექტის ლექსიკონი <https://www.ice.ge/liv/liv/garekaxuri.php#> მასალაზე წვდომა 15.11.20

დადასტურდა, მაგრამ სხვა მნიშვნელობით, იმერულში გაღირჯნილი - უშნოდ, უსწორმასწოროს შეჭრილ თმას ნიშნავს.

გაჯანდრული = გაჭიმული, გასწორებული. ილუსტრ.: როდესაც ქარგიდან ამოვჭრიდი, ნაქარგზე დავაფარებდი ქაღალდს და ღორის ეშვს უსომდი. დაუთოვებულობით გაჯანდრული გამოდიოდა (ჩაწერის ადგილი: ზემო ხოდაშენი / თელავი). ეს სიტყვა ამ ფორმითა და ამ მნიშვნელობით არ დადასტურდა არცერთ დიალექტურ ლექსიკონში. ძირის მიხედვით ძიებისას კი ეს სურათი მივიღეთ: **გამოჯანდრავს** (იმერ.⁴⁰) - ქონიან ქვაბს გაახურებს და ისე გამორეცხავს ქონის გასაცლელად. **გამოჯანდრვა** (ჩვენებ. ქართ.⁴¹) - სპილენძის ჭურჭლის გახეხვა-გასუფთავება. **ჯანდრიკე** (ქიზიყ.) - წინდის გასაჭიმი ყალიბი. შდრ. ჯანდრავ-ს 1. ([და]ჯანდრა, [და]უჯანდრავს) 1. ჯანდრის ხეზე (კალაპოტზე) ჩამოცმით ასწორებს ახლად მოქსოვილ წინდას. 2. საჯანდრავით ტკეცს გარეცხილ ქსოვილს. 2. ([გამო]ჯანდრა, [გამო]უჯანდრავს) კუთხ. (იმერ.) შემთხარ ქონიან ჭურჭელს წმენდს ქატოთი (ნაცრით) და ჩვრით (ქეგლი).

ნიშნოულობა - კორპუსული კონტექსტის გათვალისწინებით მას დაემატა ახალი მნიშვნელობა: დანიშნულება, ილუსტრ.: კაცო, აგეთი სათამაშო თბილისში არ გამიგია და აქ ნეტა რა ნიშნოულობა აქო (ჩაწერის ადგილი: ზემო ხოდაშენი / ახმეტა). ეს ფორმა ჩვენ გადავამოწმეთ დიალექტის მატარებლებთან. მათ დაგვიდასტურეს ამ სიტყვის ორი მნიშვნელობა: **მნიშვნელობა და დანიშნულება**. ეს ლემა იმერულ და ფერეიდნულ დიალექტებშიც გვხვდება, ოღონდ სხვა შინაარსით (მაგ.: ნიშნოულობა (იმერ.), ნიშნულობა (ფერეიდ.) „მნიშვნელობა“);

- **ბარბარიზმები**

რადგან სხვა ლექსიკონებში ბარბარიზმები შეტანილია, ჩვენც შეგვაქვს ასეთი ლექსიკა და შესაბამის ველში ამას ვუთითებთ.

დაპლანვა (план რუს.) = ადგილებად დაყოფა. არ გაუშვით თავადები თავიანთ მოწვეული ყაზახებით, რო დეეყორღნათ ტყეები. იმათი შუამავალი იყო ბოქაული, გვეუბნებოდა: გაუშვით. დაპლანონო. რო არ გაუშვით (ჩაწერის ადგილი: გრემი / ყვარელი). ეს ლექსიკური ერთეული იმერულ დიალექტშიც დადასტურდა, მაგრამ ცოტა განსხვავებული შინაარსით (იხ.: დაპლანავს „დაგეგმავს; მიწას დაყოფს რიგებად ნამყენი ვაზის დასარგავად“), აღსანიშნავია, რომ კახურ დიალექტში (მიწის დაყოფა რიგებად ვაზის, პამიდურის, კიტრის და ა.შ. დასარგავად) ამ მნიშვნელობითაც გვხვდება ეს სიტყვა.

ვაენობა, ვაენიანობა (война რუს.) – ომი, ომიანობა. ილუსტრ. ცხრაას თოთხმეტში ვაენობა რო დაიწყო ნიკოლოზისა, მაშინ ვიცოდი ხელობა ნახევრათ (ჩაწერის ადგილი: ბოდბისხევი / სიღნაღი); თუთაზე გავატარეთ ჩვენი წუთისოფელი. ამ ვაენიანობას. მოკლედ გახსენებაც არ მინდა, რო ვთქვა ხოლმე. მეზარება ეგეთი ლაპარაკები, ძალიან მძიმე ამბავია ჩემ თავზე (ჩაწერის ადგილი: კუჭატანი / ყვარელი). აღნიშნული ლემა ლექსიკონებში არ დადასტურდა. ქდვ-ის ჯავახურ და ზემოიმერულ ტექსტებში კი ვნახეთ ვაენში, ვაენჩი ფორმები ომის მნიშვნელობით. ეს არის ბარბარიზმი, აბსტრაქტულობის -ობა მაწარმოებელდართული და ამგვარად გაქართულებული.

⁴⁰ გაჩეჩილაძე, პ. (1976). იმერული დიალექტის სალექსიკონო მასალა. <http://corpora.co/#/dictionaries> მასალაზე წვდომა 15.11.20

⁴¹ ფუტკარაძე, შ. (1993). ჩვენებურების ქართული. <http://corpora.co/#/dictionaries> მასალაზე წვდომა 15.11.20

დაბრაკება, დაბრაკდა/გაბრაკდა, გაბრაკებული (Брак рус.) = გაფუჭება, გაფუჭდა. ილუსტრ.: დაბრაკდა საქართველოში, მიწას ვერა ძხნამს ჩვენშია (ჩაწერის ადგილი: მატანი); ჰო, ჩემთვის გაბრაკებული იქნება და არც გაიჭრის (ჩაწერის ადგილი: კუჭატანი / ყვარელი). ქართული ენის ყალიბშია მოქცეული და ამგვარად გაქართულებული; უნდა აღინიშნოს, რომ სასაუბრო მეტყველებაში ეს სიტყვა აქტიურად გამოიყენება. და მრავალი სხვა.

დასკვნები და რეკომენდაციები

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ამ ეტაპზე ქდკ-ის კახურ ლექსიკონში სრულად არის განთავსებული სტეფანე მენტეშაშვილის „ქიზიყური ლექსიკონის“ სალექსიკონო მასალა, აგრეთვე ქდკ-ის ტექსტური კოლექციის მონაცემების გარკვეული ნაწილი. ახალ ეტაპზე იგეგმება ლექსიკონის შევსება, კონკრეტულად:

1. დიალექტურ კორპუსში განთავსებული ტექსტების, მათ შორის, კახური მასალების (ბეჭდური ლექსიკონები, სამეცნიერო შრომებსა და ტექსტებში დადასტურებული ინფორმაცია, დიალექტოლოგიური ექსპედიციების არქივებიდან ამოკრებილი ლექსიკა - არნ. ჩიქობავას, გ. იმნაიშვილი, ა. მარტიროსოვისა და სხვათა ავტორობით) ლემატიზაციის კვალდაკვალ შეივსება სალექსიკონო ბაზაც, სიტყვაფორმა, რომელიც არ დასტურდება არცერთ ბეჭდურ სალექსიკონო წყაროში, დამატება კახურ ელექტრონულ ლექსიკონს ცალკე სალექსიკონო სტატიის სახით, რომელშიც სალექსიკონო ფორმას ექნება სათანადო განმარტება, ილუსტრაციები, ფონეტიკური და გრამატიკული ვარიაციები შესაბამისი წყაროს მითითებით;
2. კორპუსს ემატება ახალი ტექსტები, შესაბამისად, ლექსიკონი შეივსება ახალი ლექსიკური ერთეულებით, დაზუსტდება, დაკონკრეტდება მნიშვნელობები;
3. კახური ელექტრონული ლექსიკონი ლინგვისტური და ინტერდისციპლინური კვლევებისთვის ახალ პერსპექტივებს წარმოაჩენს, განსაკუთრებით საინტერესოა დიალექტზე დაკვირვება სინქრონიულ და დიაქრონიულ ჭრილში, რადგან ლექსიკონი სხვადასხვა პერიოდში ჩაწერილი ტექსტების, სხვადასხვა ბეჭდური ლექსიკონის ინტეგრირების საშუალებით შეიქმნა;
4. იგეგმება მივლინება კახეთში, შედეგადაც დაზუსტდება მნიშვნელობები, შეიკრიბება ლექსიკა და ლექსიკონი შეივსება ახალი სალექსიკონო ერთეულებით.

ბიბლიოგრაფია:

ბეროზაშვილი, თ. მესხიშვილი, მ. ნოზაძე, ლ. (1981). ქართლური დიალექტის ლექსიკონი, თბილისი, გამომცემლობა „მეცნიერება“. <https://www.ice.ge/liv/liv/kartlur1.php#> მასალაზე წვდომა 15.11.20

გაჩეჩილაძე პ. (1976). იმერული დიალექტის სალექსიკონო მასალა, თბილისი. <http://corpora.co/#/dictionaries> მასალაზე წვდომა 15.11.20

იმნაიშვილი, გ. მარტიროსოვი, ა. (1956). ქართული ენის კახური დიალექტი, თბილისი, გამომცემლობა „საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია“

მენტეშაშვილი, ს. (1943). ქიზიყური ლექსიკონი, თბილისი, საქ. მეცნ. აკად. გამომცემლობა სახლთუხუციშვილი, უ. გარეკახური დიალექტის ლექსიკონი. <https://www.ice.ge/liv/liv/garekaxuri.php#> მასალაზე წვდომა 15.11.20

ფუტკარაძე, შ. (1993). ჩვენებურების ქართული. <http://corpora.co/#/dictionaries> მასალაზე წვდომა 15.11.20

ქართული დიალექტური კორპუსი <http://corpora.co/#/corpus> მასალაზე წვდომა 15.11.20

ქდკ-ის ლექსიკოგრაფიული ბაზა <http://corpora.co/#/dictionaries> მასალაზე წვდომა 15.11.20

ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი <https://www.ice.ge/liv/liv/ganmartebiti.php> მასალაზე წვდომა 15.11.20

შინამრეწველობის მასალები (1936). (პირველ ასლები) შეკრებილი ივანე ჯავახიშვილის ხელმძღვანელობით. თბილისი, გამომცემლობა „მეცნიერება“

ჩიქოვაძე, არნ. (1949_1988) სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის არქივი. ხელნაწერი ასლები, გაციფრებული ქართულ დიალექტურ კორპუსში <http://corpora.co/#/corpus>

წერეთელი, ბ. (1938). ზემოიმერული ლექსიკონი. <https://www.ice.ge/liv/liv/zemoimer.php#> მასალაზე წვდომა 15.11.20

ჭინჭარაული, ა. (2005). ხევსურული დიალექტის ლექსიკონი. თბილისი, გამომცემლობა „ქართული ენა“

ხორნაული, გ. (2000). ფშაური დიალექტის ლექსიკონი. <https://www.ice.ge/liv/liv/fshauri.php#> მასალაზე წვდომა 15.11.20

ჯორბენაძე, ბ. (1989). ქართული დიალექტოლოგია I. თბილისი, გამომცემლობა „მეცნიერება“